

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/160/2022
Identifikačné číslo spisu:	4113201492
Dátum vydania rozhodnutia:	24.01.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:4113201492.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Šobichovej a členov senátu JUDr. Martina Vladika a Mgr. Petra Melichera v spore žalobcov: v 1. rade T. V., nar. XX.X.XXXX, bydlisko Z., E. X, v 2. rade P. P. V., nar. XX.X.XXXX, bydlisko Z., Š. K. XX, proti žalovanému: X. A., nar. XX.XX.XXXX, bydlisko I. XX, právne zastúpenému Advokátska kancelária VIS LEGIS s. r. o., so sídlom Panenská 7, 811 03 Bratislava, IČO: 47 728 949, o neúčinnosti právneho úkonu, veci vedenej pred Okresným súdom Nitra, č. k. 18 C 115/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 25 Co 155/2018-705 zo dňa 14. novembra 2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobca 1/ má právo na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1.1. Napadnutým rozsudkom pod č.k. 18 C 115/2013-641, zo dňa 14.3.2018 Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“) určil, že právny úkon kúpna zmluva zo dňa 4.7.2012, ktorej vklad bol povolený pod číslom V 4370/2012, a ktorou dlžník P. Q. ako predávajúci previedol na X. A. ako kupujúceho nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. I., zapísané na LV číslo XXXX ako parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape, parc. č. 5006, zast. plochy a nádvoria o výmere 414 m² spolu s rodinným domom súp. č. XXXX na parc. č. 5006 v celosti, je voči žalobcovi v 1. rade právne neúčinná. Žalobca v 1. rade má právo na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %. Žalobu žalobcu v 2. rade zamietol. Žalovaný má právo na náhradu trov konania proti žalobcovi v 2. rade v rozsahu 100 %.

1.2. V dôvodoch písomného rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia v 1. rade a 2. rade sa písomne podanou žalobou domáhali, aby súd rozhodol o určení, že kúpna zmluva číslo V 4370/12 - 5410/12 uzatvorená medzi kupujúcim D. X. A. a predávajúcim P. Q. dňa 4.7.2012, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva nehnuteľnosti zapísanej na LV číslo XXXX kat. úz. I. je voči žalobcom v 1. a 2. rade právne neúčinná. Podrobne poukázal na zistený skutkový stav, z ktorého zistil, že dňa 26.9.2007 bola uzatvorená Kúpna zmluva, na základe ktorej P. Q. ako predávajúci predával žalobcovi v 2. rade ako kupujúcemu nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. Z., okres Nitra, obec Z., zapísané na

LV číslo XXXX - pozemok, parc. č. 5006 o výmere 414 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, stavba súp. číslo XXXX, druh stavby rodinný dom postavený na parc. č. 5006. Zmluvné strany sa dohodli na kúpnej cene 209 453,63 eura (6 310 000 Sk) s tým, že záloha kúpnej ceny bola vo výške 52 363,41 eura (577 500 Sk), čo predstavovalo 25 % kúpnej ceny, zaplatená kupujúcim dňa 25.9.2007 prevodným príkazom na účet predávajúceho. Od zálohy malo byť odpočítaných 4 979,09 eura (150 000 Sk), ktorú poskytol kupujúci predávajúcemu dňa 16.6.2007 a pripočítaných 99,58 eura (3 000 Sk) za znalecký posudok D. J. a 580,89 eura (17 500 Sk) ako 50 % zmluvnej pokuty za nesplnenie uzatvoriť kúpnu zmluvu za byt. Predmetná zmluva nebola predložená Správe katastra na zavedenie.

1.3. Z uznania dlhu zo dňa 20.10.2011 zistil, že P. Q. ako dlžník uznal svoj dlh podľa § 558 OZ voči veriteľovi, žalobcovi v 2. rade vo výške 202 233, 94 eura. Právnym titulom bolo poskytnutie zálohy kúpnej ceny v zmysle kúpnej zmluvy zo dňa 26.9.2007, pričom predmetné plnenie sa zaviazal P. Q. vrátiť žalobcovi v 2. rade najneskôr do 01.12.2008. Dňa 7.9.2011 bola uzatvorená Kúpna zmluva medzi predávajúcim P.Z. Q. a kupujúcou M. A. ohľadne nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. I., nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX za kúpnu cenu 209 500 eur. Dňa 10.01.2012 bola uzatvorená Kúpna zmluva medzi kupujúcim P. Q. a predávajúcou M. A. ohľadne nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. I., nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX za účelom realizácie odstúpenia od Kúpnej zmluvy, ktorej vklad bol povolený Rozhodnutím Správy katastra Nitra V5376/1. Na základe predmetnej zmluvy prišlo k vráteniu kúpnej ceny vo výške 209 500 eur, ktorá bola vrátená pri podpise tejto zmluvy P. Q..

1.4. Zo spisu V 4370/12 zistil, že dňa 4.7.2012 bola medzi predávajúcim P. Q. a žalovaným uzatvorená kúpna zmluva ohľadom nehnuteľností zapísaných na LV číslo XXXX, pozemky, parc. č. 5006 o výmere 414 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, stavba súp. číslo XXXX na parc. č. 5006 druh stavby, rodinný dom. Kúpna cena bola dohodnutá na sumu 209 500 eur, ktorá bola v celosti vyplatená pri podpise tejto zmluvy kupujúcim k rukám predávajúceho. Prevzatie kúpnej ceny potvrdil predávajúci vlastnoručným podpisom tejto zmluvy. Na základe kúpnej zmluvy bol dňa 2.8.2012 povolený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na žalovaného.

1.5. Zo zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorá bola uzatvorená dňa 26.9.2012 podľa § 524 OZ vyplýva, že došlo k bezodplatnému postúpeniu pohľadávky vo výške 202 233,94 eura postupcom žalobcom v 2. rade na žalobcu v 1.rade, pričom právnym titulom dlhu bolo poskytnutie zálohy kúpnej ceny v zmysle kúpnej zmluvy zo dňa 26.9.2007.

1.6. Zo spisu 19 C 128/2013 súd zistil, že prebieha konanie vo veci žalobcu v 2. rade proti P. Q. o zaplatenie sumy 202 233,94 eura titulom vydania bezdôvodného obohatenia, konanie nie je právoplatne skončené.

2. Na daný zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia § 524 ods. 1, § 524 ods. 2, § 526 ods. 1, § 526 ods. 2, § 42a ods. 1, § 42a ods. 2, § 42b ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a uviedol, že odporovacia žaloba nie je určovacou žalobou podľa § 137 CSP, preto žalobca nemusí preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Súd totiž v skutočnosti neurčuje existenciu alebo neexistenciu právneho pomeru, ale rozhoduje konštitutívne, keď vyhlasuje právny úkon za relatívne neúčinný. Odporovateľný právny úkon sa stáva neúčinný až tým, že ho súd za neúčinný vyhlási.

2.1. Následne sa súd prvej inštancie zaoberal platnosťou Zmluvy o postúpení pohľadávky. Vyhodnotil, že Zmluva o postúpení pohľadávok zo dňa 26.9.2012 je platným právnym úkonom s poukazom na § 39 OZ. Na základe predmetnej zmluvy došlo k bezodplatnému postúpeniu pohľadávky vo výške 202 233,94 eura zo strany postupcu žalobcu v 2. rade na postupníka žalobcu v 1.rade. Právnym titulom dlhu bolo poskytnutie zálohy kúpnej ceny v zmysle kúpnej zmluvy zo dňa 26.9.2007 ako i úroky z omeškania a príslušenstvo pohľadávky. Tým je daná aktívna legitímácia žalobcu v 1. rade, ktorý ako nový veriteľ (postupník) nadobudol postupovanú pohľadávku a s ňou tiež aktívnu vecnú legitímáciu k jej uplatneniu. Prebiehajúce exekučné konania voči žalobcovi v 2. rade nespôsobujú absolútnu neplatnosť Zmluvy o postúpení pohľadávok (rozh. 4 Cdo 107/2007). Z týchto dôvodov mal za to, že nie je daná aktívna legitímácia žalobcu v 2. rade v danej veci a preto súd žalobu žalobcu v 2. rade zamietol.

2.2. Zaoberal sa zmluvou o pôžičke uzavretou medzi žalobcom v 2. rade a jeho bratom L. V., zo dňa 27.4.2008, na základe ktorej si žalobca v 2. rade požičal finančné prostriedky na doplatenie kúpnej ceny. Bolo preukázané, že žalobca v 2. rade nekonal v mene brata a finančné prostriedky boli požičané z dôvodu doplatku kúpnej ceny a až následne by prišlo k rozdeleniu nehnuteľnosti. V danej veci však bolo

pre rozhodnutie podstatné zistenie splnenie hmotnoprávných podmienok stanovených v ustanoveniach § 42 ods. 1 OZ. Pri posudzovaní odporovateľnosti právnych úkonov sa zaoberal tým, či v prípade odporovateľnosti v osobe postavenia žalobcu v 1. rade ide o veriteľa a či ako veriteľ má dlžníka. Žalobca v 1. rade uniesol dôkazné bremeno, pretože preukázal, že je veriteľom s poukazom na Zmluvu o postúpení pohľadávok. Má dlžníka P. Q.. V tomto smere poukázal na výpoveď svedka P. Q., ktorý potvrdil, že nepopiera nárok na vrátenie kúpnej ceny zníženej o jeho pohľadávky vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade. Žalobcovi v 1. rade tvrdil, že dlžnú sumu uhradí, keď ho zaviazal súd. V konaní bol preukázaný blízky vzťah osôb, ktoré uzatvorili kúpnu zmluvu. Mal za to, že medzi P. Q. a žalovaným je vytvorený vzťah obdobný vzťahu rodinnému, pričom ujmu, ktorú by utrpel jeden z nich, by druhý dôvodne pociťoval ako vlastnú ujmu. Žalovaný je synom manželky P. Q.. Preto úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa v takomto prípade zákon predpokladá. Bolo na žalovanom, aby preukázal opak, t. j., že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohol aj pri náležitej starostlivosti poznať. Žalovaný nepreukázal tieto skutočnosti. Nestačilo iba tvrdenie, že o tomto úmysle nevedel. Sám vo výpovedi potvrdil, že vedel o kúpnej zmluve medzi pánom Q. a žalobcom v 2. rade. Ďalej poukázal na výpoveď P.Z. Q., ktorý potvrdil, že žalovaný vedel, že má nejaký problém so žalobcom v 2. rade, ale nevedel výšku finančnej čiastky, ktorú mu dlhuje. V konaní bola preukázaná existencia vymáhateľnej pohľadávky (konanie vedené na tunajšom súde pod sp. zn. 19 C 128/2013) a neexistencia majetku dlžníka, ktorý by mohol byť postihnuteľný. V konaní nebolo preukázané, že dlžník P. Q. reálne disponuje s finančnými prostriedkami, nebol preukázaný taký majetok, z ktorého by bolo možné pohľadávku žalobcu v 1. rade uspokojiť. Svedok P. Q. potvrdil vo svojej výpovedi, že nemá žiadny majetok a poberá dôchodok vo výške 485 eur. Svedkyňa F.. I. Q. potvrdila, že manžel (P. Q.) nemá hnutelné a nehnuteľné veci, nemá účty, nemá nič, ale na druhej strane uviedla, že jej syn, teda žalovaný vyplatil kúpnu cenu a tieto peniaze jej manžel má, skryl ich. S poukazom na vykonané dokazovanie, preukázanie existencie vymáhateľnej pohľadávky a neexistencia takého majetku, ktorý by bol postihnuteľný, žalobe žalobcu v 1. rade vyhovel a určil, že predmetný úkon, ktorého odporovateľnosti sa žalobca v 1. rade domáhal, je neúčinný. Ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania vznesené žalobcom v 2. rade (vypočutie ďalších svedkov) s poukazom na uvedené zamietol ako i ohľadom na tú skutočnosť, že ich nepovažoval za dôvodné vo veci vykonať.

3. O trovách konania rozhodol podľa úspechu žalobcu v 1. rade v konaní, podľa § 255 CSP a priznal mu náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Keďže zamietol žalobu žalobcu v 2. rade, priznal žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Na základe odvolania žalobcu 2/ a žalovaného Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, zároveň o náhrade trov konania rozhodol tak, že žalobca v prvom rade má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu vo vyhovujúcej časti rozsudku. Žalovaný má plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v druhom rade v zamietajúcej časti rozsudku.

5. Odvolací súd, preskúmajúc napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, konanie, ktoré mu predchádzalo, na základe odvolania strán sporu, dospel k záveru o nedôvodnosti odvolaní. Súd prvej inštancie v danej veci vykonal dostatočné dokazovanie, svoje rozhodnutie podrobným spôsobom zdôvodnil, zaoberajúc sa každou námietkou strán sporu, ktoré uviedli v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, ako aj v podanom odvolaní, uvádzajúc svoje úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil, aplikoval v danej veci správne právne predpisy na správne zistený skutkový stav veci. Tieto skutočnosti odôvodňujú postup odvolacieho súdu podľa § 387 ods. 2 CSP, keďže s odôvodnením napadnutého rozsudku súdom prvej inštancie sa v plnom rozsahu stotožnil a preto ďalej na tieto dôvody iba poukázal.

6. Odvolací súd predtým ako preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, skúmal namietané vady konania žalovaným. Žalovaný namietal nedostatočné zdôvodnenie rozsudku, odňatie práva na spravodlivý súdny proces. Nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie videl v tom, že súd prvej inštancie potom, čo vyhlásil dokazovanie za skončené, pokračoval v konaní na základe predloženého listinného dôkazu žalobcov. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie na pojednávaní konanom dňa 22.09.2015 po skončení pojednávania vyhlásil dokazovanie za skončené. Odročil pojednávanie za účelom vyhlásenia rozsudku. Dňa 28.09.2015 doručila zástupkyňa žalovaného podanie zo dňa

28.09.2018 súčasťou ktorého bola zmluva o pôžičke uzavretá medzi žalovaným v 2. rade a jeho bratom L. dňa 27.04.2018. Následne zrušil súd prvej inštancie termín vyhlásenia rozhodnutia a stanovil nový termín pojednávania. Žalovaný sa pojednávania nezúčastnil 19.11.2015. Zástupca žalovaného bol študovať spis 17.02.2015. Na pojednávaní konanom dňa 19.05.2016 sa žalovaný v 2.rade vyjadril k pôžičke od svojho brata. Na pojednávaní konanom dňa 15.02.2018 strany sporu na otázku sudkyne uviedli, že nežiadajú oboznámiť obsah spisu, nakoľko im je známy.

7. Občiansky súdny poriadok uznesenia upravujúce vedenie konania nevymedzoval žiadnymi znakmi. Považoval za ne uznesenia, ktoré nemajú vplyv na rozhodnutie vo veci samej, týkajú sa otázok, ktoré v záujme hospodárneho vedenia konania vyžadujú rýchle riešenia, alebo bez toho, aby odopretie možnosti odvolania mohlo byť na ujmu práv účastníka alebo tretej osoby, a súd nimi nie je viazaný, čo znamená, že ich možno zmeniť bez toho, aby bolo možné podať odvolanie. Medzi uznesenia, ktorými sa upravuje vedenie konania, sa zaraďujú napr. uznesenie o vylúčení veci (tiež aj vzájomného návrhu) na samostatné konanie (§ 112 OSP), uznesenie o odročení pojednávania (§ 119 OSP), uznesenie, ktorým súd zamietol návrh na vykonanie dôkazu (§ 120 ods. 1 OSP), uznesenie o ustanovení znalca (§ 127 ods. 1 OSP), uznesenie o povinnosti predložiť lekárske vysvedčenie o duševnom stave vyšetrovaného vydaného v konaní o spôsobilosti na právne úkony (§ 186 ods. 2 OSP) a pod. Medzi takéto uznesenia, t. j. uznesenia, ktorými sa upravuje vedenie konania, možno zaradiť aj uznesenie o vyhlásení dokazovania za skončené.

8. Poučovacia povinnosť podľa § 120 ods. 4 OSP je obdobná ako poučovacia povinnosť súdu v rámci prípravy pojednávania. Súd je povinný pred procesným rozhodnutím o skončení dokazovania alebo pred rozhodnutím bez nariadenia pojednávania poučiť účastníkov v rozsahu, ktorý sa týka jednak času, do ktorého možno predložiť alebo navrhnúť dôkazné prostriedky, jednak dôsledku nesplnenia tejto povinnosti, t. j. o tom, že na neskôr predložené alebo označené dôkazy a skutočnosti súd neprihliada a tiež aj významu a použiteľnosti neskôr predložených alebo označených dôkazov a skutočností len v rozsahu a za podmienok uvedených v § 205a (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2011 sp. zn. 4 Cdo 117/2011). Hoci splnenie tejto poučovacej povinnosti, ktorá predchádza vyhláseniu uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí, má rozhodujúci vplyv na rozhodnutie vo veci samej, na možnosť napadnúť toto rozhodnutie v riadnom, prípadne aj v mimoriadnom opravnom konaní, pretože jej obsahom je významné obmedzenie možnosti predkladať alebo označovať v ďalšom konaní dôkazné prostriedky a skutočnosti, hoci objektívne existujú (tzv. neúplná apelácia), samotné uznesenie o vyhlásení dokazovania za skončené, nemôže mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej a nemôže prívodiť vážnejšiu ujmu na právach účastníkov.

9. Zodpovedanie otázky, či uznesenie, ktorým sa končí dokazovanie, je alebo nie je uznesením upravujúcim vedenie konania, bezprostredne súvisí s dokazovaním ako zákonom upraveným postupom súdu, ako aj účastníkov konania, na základe ktorého súd získava pre rozhodnutie podstatné skutkové poznatky o veci, ktorá je predmetom konania. Zisťovanie skutkového stavu, ktorý je pre súd základom jeho rozhodnutia, možno označiť za jednu z najdôležitejších a najnáročnejších činností súdu vôbec, pretože iba súd je subjekt, ktorý určuje, čo sa bude dokazovať, ako bude dokazovanie prebiehať, ktoré skutočnosti bude považovať za preukázané a ktoré dôkazy vykoná [§ 120 ods. 1 OSP (významné povinnosti patria v rámci dokazovania aj účastníkom konania)], nemožno mu uprieť možnosť, následne, aj za situácie, keď vyhlásil procesné uznesenie, ktorým sa končí dokazovanie, aby toto svoje rozhodnutie zmenil a pokračoval v konaní, ak pre rozhodnutie o veci, ktorá je predmetom konania potrebuje získať ďalšie podstatné skutkové poznatky. Uznesenie, ktorým sa končí dokazovanie preto je uznesením upravujúcim vedenie konania, preto súd nie je ním viazaný (§ 170 ods. 2 OSP). Preto odvolací dôvod v porušení ustanovenia § 120 ods. 4 OSP nebol daný.

10. Odvolací súd v súvislosti s námietkou nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odkázal na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016, a aplikovateľné na odvolacie konanie. Obsah spisu v ničom neopodstatňoval tvrdenie žalovaného, že súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu. Súd prvej inštancie detailne popísal obsah

všetkých dôkazov vykonaných v konaní, a následne ich jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach podrobil komplexnému hodnoteniu. Zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu. Podľa názoru odvolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutia podľa predstáv žalovaného.

11. Žalovaný vo veci samej namietal absolútnu neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky pre rozpor s § 47 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku a rozhodnutie NS SR 4 Cdo 107/2007 považoval za ojedinelé rozhodnutie, pričom súdna prax považuje porušenie citovaného zákonného ustanovenia majúce za následok neplatnosť právneho úkonu. Rozhodnutie bolo prijaté a publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí pod R 47/2009 s právnou vetou: „Skutočnosť, že povinný porušil zákaz nakladať s majetkom podliehajúcim exekúcii, ktorý uložil súdny exekútor v upovedomení o začatí exekúcie (§ 74 ods. 1 písm. b) EP), nemá za následok neplatnosť právneho úkonu povinného, ktorým tento zákon porušil, ale vznik práva oprávneného odporovať tomuto právnemu úkonu povinného v zmysle § 42a a § 42b Občianskeho zákonníka a domáhať sa určenia, že ide o právny úkon, ktorý je voči oprávnenému neúčinný“. NS SR prijalo rozhodnutie č. 18 na uverejnenie v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR, podľa ktorého do rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Buletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných ŠEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Rozhodnutie NS SR publikované pod R 47/2009 nebolo prekonané iným rozhodnutím publikovaným v Zbierke súdnych rozhodnutí, jeho závery sú pre súd záväzné. Preto odvolanie žalovaného ani v tejto časti nie je dôvodné.

12. Žalovaný v priebehu konania nepredložil žiaden dôkaz o tom, že P. Q. má majetok (disponuje finančnými prostriedkami) na vyplatenie žalovaných. V tejto časti sa odvolával len na vyjadrenia P. Q. a jeho manželky, ktorá uviedla, že manžel má schované finančné prostriedky na vyplatenie v sume 6 000 000 eur, ale súčasne tvrdila, že nemá žiaden majetok. Za dobu trvania sporu a iných sporov vedených medzi stranami sporu, žalobcami a P. Q. mohol P. Q. vyplatiť uznanú sumu zálohy kúpnej ceny, a tým preukázať svoju solventnosť a bezpredmetnosť tohto konania. Žiaden dôkaz o ochote P. Q. a existencii jeho finančných prostriedkov v konaní preukázaný nebol. Preto sa odvolací súd aj v tejto časti stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie.

13. Žalobca v 2. rade podal odvolanie v zamietajúcej časti rozsudku. Nestotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie o jeho nedostatku vecnej aktívnej legitimácie, pretože postúpená bola len pohľadávka na jeho syna, žalovaného v 1. rade v sume 202 233,94 eura. Súd prvej inštancie opomenul ďalšie jeho pohľadávky voči žalovanému spočívajúce v nezaplatení sumy 52 600 eur spočívajúcej vo výške technického zhodnotenia, k čomu odmietol vykonať dokazovanie ním navrhnutých svedkov. Nevyporiadal sa s ďalšou pohľadávkou v sume 8 663 eur predstavujúcu zálohové platby za roky 2010 - 2013. K tejto pohľadáвке uviedol, že nebola postúpená na jeho syna, žalobcu v 1. rade. Z uvedených dôvodov považoval rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade za vecne správny a v časti zamietnutia žaloby vo vzťahu k nemu za nesprávny. Navrhol, aby Krajský súd zmenil rozsudok Okresného súdu v Nitre pod č.k. 18 C 115/2013-641 zo dňa 14.03.2018 a žalobu žalobcu č. 2 potvrdil, prípadne rozsudok v časti žalobcu č. 2 zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Odvolací navrhovaný petit žalobcu v 2. rade je zmätočný, nesúladný s obsahom odvolania. Preto odvolací súd vychádzal z dôvodov odvolania. Podstatou odvolania žalovaného je jeho aktívna legitimácia vyplývajúca z dvoch pohľadávok voči P. Q. v sumách 52 000 eur a 8 672,63 eura.

14. Odvolací súd poukázal, že v spise sa nachádza na č. 1. 325 zmluva o postúpení pohľadávky uzavretá medzi postupcom žalobcom v 2. rade a žalobcom v 1. rade. Predmetom postúpenia pohľadávky bola suma 51 300 eur predstavujúca bezdôvodné obohatenie spočívajúce v technickom zhodnotení domu voči osobám - P. Q., F.. I. Q. a D.. X. A.H.. Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení z 12.03.2015 (č.

l. 392) namietal aktívnu legitímáciu žalobcu z dôvodu postúpených pohľadávok, zmlúv uzavretých 26.09.2012 a 01.09.2014, ktorými postúpil pohľadávky na žalobcu v 1. rade. Žalobca v 1. rade vo svojom podaní zo dňa 30.03.2015 (č. l. 396) potvrdil postúpenie pohľadávok a uviedol, že sumu 52 000 eur vymáha v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C 153/2014. Súd prvej inštancie na pojednávaní vykonal dokazovanie oboznámením oboch zmlúv o postúpení pohľadávok a strany sporu nemali k oboznámeným správam žiadne pripomienky. Z uvedeného vyplýva, že medzi stranami sporu nebolo sporné postúpenie pohľadávok zo žalobcu v 2. rade na žalobcu v 1. rade na základe zmlúv o postúpení pohľadávok uzatvorených v dňoch 01.09.2014 a 26.09.2012. V konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C 153/2014 žalobca v 2. rade uplatnil uvedenú pohľadávku žalobou doručenou súdu 23.07.2014. V konaní predložil zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 01.09.2014 a na jej základe podal návrh na zmenu strán sporu 30.10.2014 tak, aby on z konania vystúpil a do konania vstúpil žalovaný v 1. rade. Žalovaný v 1. rade uplatňuje postúpenú pohľadávku v inom samostatnom konaní. Preto odvolanie žalovaného v 2. rade v časti jeho aktívnej legitímácie zo sumy 52 000 eur nie je dôvodné. Zostávajúca časť žalobcom v 2. rade odvodzujúca jeho aktívnu legitímáciu v sume 8 872,63 eura je medzi stranami sporu sporná. Žalobca v 2. rade ju uplatňuje voči trom subjektom, z čoho vyplýva, že podiel dlžníka P. Q. predstavuje 2 957,54 eura, čo je nepatrná suma k hodnote nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom prevodu. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade ako vecne správny potvrdil.

15. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP a podľa § 255 ods. 1 CSP a priznal žalobcovi v 1. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu, že bol v odvolacom konaní úspešný v prvej a štvrtej výrokovej časti rozsudku. Žalobca v 2. rade bol neúspešný v odvolacom konaní v napadnutej zamietajúcej časti, úspešný bol žalovaný, preto má žalovaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v 2. rade v plnom rozsahu. O výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom podľa § 262 ods. 2 CSP.

16. Proti predmetnému rozsudku bolo podané pôvodne dovolanie zo dňa 15.02.2019 zo strany žalovaného. Žalovaný podal dovolanie z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie ak rozhodnutiu odvolacieho súdu záviselo na vyriešení právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V dovolaní zároveň žalovaný navrhol aj odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia s poukazom na § 444 ods. 2 CSP a to z dôvodu nesprávneho doručenia rozsudku Krajského súdu dovolateľovi. Dovolateľ žiadal, aby Najvyšší súd SR rozhodnutie odvolacieho súdu a aj súdu prvej inštancie v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie, alebo odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil aj náhradu trov dovolacieho konania.

17. Dovolací súd z obsahu súdneho spisu zistil, že napadnutý rozsudok súd prvej inštancie doručoval žalovanému prostredníctvom Advokátskej kancelárie Cimmermann, s.r.o., pričom toto doručenie nebolo možné považovať za účinné a teda zákonné, pretože uvedená spoločnosť účinne oznámila súdu ešte dňa 9.4.2018 - č. l. 668, ukončenie právneho zastúpenia žalovaného. Z tohto dôvodu bol rozsudok odvolacieho súdu zo dňa 14. novembra 2018 (č. l. 705), žalovanému doručený prostredníctvom právneho zástupcu, advokátska kancelária VIS LEGIS, s.r.o., ktoré splnomocnenie je na č. l. 890 súdneho spisu. Rozsudok odvolacieho súdu bol takto žalovanému riadne doručený až dňa 27.07.2022.

18. Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie podaním zo dňa 23.09.2022. Žalovaný v dovolaní uvádza, že dovolateľ podaním zo dňa 15.02.2019 požiadal o odklad právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia krajského súdu. Súčasne podal odvolanie voči výroku I. rozhodnutia krajského súdu a výroku II. rozhodnutia krajského súdu, za čo bol uhradený príslušný súdny poplatok. Dňa 27.07.2022 bolo z dôvodu vady doručovania rozhodnutie krajského súdu doručované opätovne súčasnému právnomu zástupcovi dovolateľa spolu s opravenou doložkou právoplatnosti (bez doložky vykonateľnosti) v zmysle ktorej rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 27.07.2022. Dovolateľ poukazuje na to, že vzhľadom na skutočnosť, že obsahom doručenej doložky je konštatovanie, že rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 27.07.2022 bez toho, že by

nadobudlo vykonateľnosť a keďže ani predbežná vykonateľnosť nebola konštatovaná v rozhodnutí krajského súdu, uviedol, že má za to, že rozhodnutie krajského súdu nemôže byť vykonateľné. Žalobcovia v súčasnosti vedú pred OS Nitra konanie o zaplatenie 202 233,94 Eur s príslušenstvom a spis 19 C 128/2013 voči pánovi Q., ktoré je v štádiu odvolacieho konania vedeného na Krajskom súde v Nitre, pod sp. zn. 25 Co 10/2022. V súvislosti s týmto konaním uviedli, že pán Q. žiada celú túto žalobu zamietnuť z dôvodu závažných právnych okolností, na ktorých je žaloba proti pánovi Q., v súvisiacom konaní postavená. Je preto veľmi pravdepodobné, že rozhodnutie v súvisiacom konaní vedenom proti pánovi Q., ktorý mal uskutočniť odporovaný právny úkon predajom nehnuteľnosti, ktorý bol predmetom rozhodnutia Okresného súdu a následne aj krajského súdu bude takto nevykonateľný.

18.1. Navyše, ak by bolo súvisiace konanie rozhodnuté v neprospech pána Q., rozsudok Krajského súdu by mal byť právoplatný a vykonateľný, mohlo by dôjsť k exekúcii majetku žalobcu ako dovolateľa ešte pred tým, ako o odvolaní rozhodne dovolací súd, ktorý by sa mal v dovolacom konaní zaoberať otázkou, ktorá je v praxi dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne. Preto prípadnou vykonateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu by mohlo dôjsť k exekúcii majetku dovolateľa, čím by došlo k nezvratnej škode a nebolo by možné obnoviť predchádzajúci stav.

18.2. Predmetom konania je neúčinnosť právneho úkonu špecifikovaného vo výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý je žalobcami namietaný z dôvodu údajnej pohľadávky žalobcov voči P. Q., predchádzajúcemu vlastníkovi nehnuteľnosti, v súvisiacom konaní, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy ako odporovaného právneho úkonu. V zmysle § 42a ods. 1 OZ, veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkov právne úkony podľa ods. 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Jedným z predpokladov odporovateľnosti, resp. žaloby o neúčinnosť právneho úkonu je teda vymáhateľná pohľadávka. Termín vymáhateľná pohľadávka nie je v našom právnom poriadku zadefinovaný. V právnej teórii aj praxi sa vedú diskusie o tom, či stačí, aby bola v čase namietania odporovateľného právneho úkonu vymáhateľná pohľadávka splatnou, t. j. môže byť vymáhaná súdnou cestou, alebo musí byť aj exekvovateľná t. j. jej existencia a oprávnenosť bola konštatovaná právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím.

19. Súd prvej inštancie s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd v otázke určenia momentu, kedy sa pohľadávka pre účely odporovateľnosti právneho úkonu stáva vymáhateľnou, sa v rozhodnutí okresného súdu v bode 27, str. 10 odvolal na judikát R 44/2001 v zmysle ktorého zodpovedá zákonnému pojmu vymáhateľná pohľadávka, taká pohľadávka, ktorú možno v základnom konaní pred súdom úspešne vymáhať. Uvedený právny názor je však často rozporovaný nielen v komentároch k ustanoveniu § 42a OZ, ale aj v súdnej praxi.

20. Ustanovenie § 42a ods. 3, písm. a/ OZ zakladá prezumpciu odporovateľnosti právneho úkonu, okrem iného medzi blízkymi osobami, čo predstavuje výnimku zo všeobecného pravidla v zmysle ktorého dôkazné bremeno v prvom rade znáša žalobca, nakoľko to dôkazné bremeno zaťažuje najmä žalovaného. Žalobca teda v konaní nemusí reálne preukázať existenciu pohľadávky spojenej s odporovateľným právnym úkonom, čo potvrdil aj Krajský súd Žilina v konaní 7Co/151/2011; „keďže súd nepotrebuje, nie je povinný skúmať skutočnú existenciu pohľadávky a ani neumožní účastníkovi preukázať, že pohľadávka neexistuje, žalovaný ani nemá inú možnosť že súd nepotrebuje, nie je povinný skúmať skutočnú existenciu pohľadávky a ani neumožní účastníkovi preukázať, že pohľadávka neexistuje, žalovaný ani nemá inú možnosť ako preukázať nedôvodnosť podanej žaloby.“

20.1. Ak by totiž pre rozhodnutie o neúčinnosti právneho úkonu bola postačujúca len existencia žalovateľnej pohľadávky, potom by takéto rozhodnutie nemohlo splniť svoj účel, ak by následne z rozličných dôvodov pohľadávka veriteľa nadobudla kvalitu vykonateľnej pohľadávky. Išlo by tak len o akademické rozhodnutie, neslúžiace praktickej potreby ochrany veriteľa. Vydávanie akademických rozhodnutí odporuje jednej zo základných zásad občianskeho súdneho konania a to zásade efektivity.

20.2. Okamih vzniku vymáhateľnej pohľadávky je kľúčový vo svojich dôsledkoch, nakoľko neúčinnosť právneho úkonu sa voči veriteľovi prejaví tak, že na uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky možno vykonať exekúciu, napríklad predajom veci tak, ako keby sa majetok nachádzal stále u dlžníka.

20.3. Preto, ak by pre vymáhateľnosť pohľadávky nebolo potrebné vykonateľné rozhodnutie, mohlo by dôjsť ku šikanóznym prejavom žalobcov, a zneužitiu práva, ako je tomu aj v tomto prípade, stačilo by de facto žalobcovi vysloviť, že disponuje údajnou pohľadávkou, ktorá zakladá odporovateľnosť napádaného právneho úkonu, predaja domu a vlastník domu by nemohol s domom disponovať, t. j. využiť jednu z

integrálnych obsahových častí vlastníckeho práva.

20.4. Právny návrh v zmysle ktorého má byť vymáhateľnou pohľadávkou pohľadávka, ktorú je možné exekúovať, respektíve pohľadávka priznaná právoplatným súdnym rozhodnutím, vyslovil dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach a to: Uznesenie NS SR 3 Cdo 61/2008, Rozsudok NS SR 5 Cdo 188/2010, Uznesenie NS SR sp. zn. 6 Cdo 253/2012, 5 Cdo 109/2018. Špecificky pritom žalovaný poukázal na rozhodnutie NS SR 6 Cdo 253/2012 v zmysle ktorého pod vymáhateľnou pohľadávkou v zmysle § 42a ods. 1 OZ treba rozumieť takú pohľadávkou, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom podľa ktorého možno vykonať exekúciu. Odporovacia žaloba je právnym prostriedkom slúžiacim k uspokojeniu vymáhateľnej pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní a to postihnutím veci, alebo iných majetkových hodnôt, ktoré odporovateľným právnym úkonom ušli z dlžníkovho majetku, prípadne vymožením peňažnej náhrady vo výške zodpovedajúcej prospechu získanému z odporovateľného právneho úkonu. Ak slúži odporovacia žaloba ako bolo uvedené vyššie k uspokojeniu pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní, nezodpovedalo by tomuto jej účelu, keby pohľadávka veriteľa nebola priznaná vykonateľným rozhodnutím, alebo iným titulom a keby išlo len o pohľadávkou „dospelú“ či splatnú teda žalovateľnú.

21. Na uvedený rozkol v rozhodovaní najvyššieho súdu upozornil aj Ústavný súd SR v uznesení zo dňa 01.07.2015 spis sp. zn. PL ÚS 31/2015, na ktorý sa obrátil OS Žilina vo veci posúdenia súladu ustanovenia § 42a OZ s dodatkovým protokolom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ústavný súd konštatoval, že pojem vymáhateľná pohľadávka možno vykladať aj ústavnokonformne a de facto sa stotožnil s Okresným súdom Žilina, že uvedený pojem vymáhateľná pohľadávka sa má stotožňovať s pojmom vykonateľná pohľadávka. Zároveň dal do pozornosti, že uvedená právna úprava bola v čase účinnosti starého českého OZ zhodná s úpravou obsiahnutou aj v súčasnosti v § 42a OZ, a česká judikatúra taktiež prišla k záverom o potrebe stotožnenia vymáhateľnej a exekúovateľnej pohľadávky (rozhodnutie NS ČR pod R 12/1998, R 12/2003 a R 5/2007).

22. V zmysle vyššie uvedenej argumentácie žalovaný poukázal na nesprávne posúdenie veci vo vzťahu k výkladu pojmu vymáhateľná pohľadávka. Okrem nekonzistencie uvedenej v dovolaní spočívajúcej medzi skorším judikátom R 44/2001 a neskoršou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu poukázal aj na to, že za správny výklad ustanovenia § 42a OZ, resp. pojmu vymáhateľná pohľadávka, považuje výklad podľa ktorého vymáhateľnou pohľadávkou sa má rozumieť pohľadávka už potvrdená vykonateľným rozhodnutím. Taktiež poukázal na inštitút prerušenia konania v priebehu odporovacieho konania, keby tento inštitút sa javil ako vhodný a súladný so zásadou spravodlivej ochrany práv. S uvedeným sa stotožnil aj dovolací súd v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 253/2012. Žalovaný mal za to, že iný výklad pojmu vymáhateľná pohľadávka, ktorý by bol v súlade s rozhodnutím R 44/2001 je ústavne nekonformný, nakoľko napomáha k zneužívaniu prostriedkov ochrany práva, keďže sa v konaní neskúma reálna existencia pohľadávky dlžníka, ktorá by mala mať za následok odporovateľnosť namietaného právneho úkonu, čo je aj súčasný prípad, kedy dovolateľ nadobudol nehnuteľnosť od nevlastného otca P. Q. riadnou kúpou, pričom jeho nevlastný otec mal mať údajne záväzok voči žalobcom, respektíve žalobcovi I/ o existencii ktorého sa v súčasnosti vedie súvisiace konanie a ktoré je ku dňu podania dovolania v štádiu odvolacieho konania. Na margo šikanóznosti a toho akú škodu môže narobiť výklad pojmu vymáhateľná pohľadávka ako pohľadávka uplatniteľná na súde si dovolil uviesť, že to, či pohľadávka v súvisiacom konaní skutočne existuje, je v súčasnosti predmetom právneho prieskumu. Navyše prevod nehnuteľnosti od P. Q. na dovolateľa nemohol byť odporovateľný, nakoľko dovolateľ pánovi Q. za kúpu nehnuteľnosti riadne zaplatil (dokonca prostredníctvom hypotekárneho úveru) tzn. veriteľ dlžníka nemohol byť právnym úkonom ukrátený, čo je jedna z podmienok úspešnosti v žalobe o neúčinnosť právneho úkonu.

22.1. Dovolateľ má jednoznačne za to, že k uvedenému pojmu by sa vo svetle vyššie uvedených právnych záverov z akademického prostredia aj súdnej praxe, mohlo pristupovať tak, že za vymáhateľnú pohľadávkou sa považuje vykonateľná pohľadávka, aby došlo k zaručeniu ústavnej ochrany vlastníckeho práva a právnej istoty.

22.2. Vzhľadom na uvedené mal za to, že dovolanie bolo prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, žalovaný žiadal, aby bol rozsudok odvolacieho súdu a aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil aj náhradu trov dovolacieho konania.

23. K dovolaniu sa písomne žalobca 1/ a 2/ nevyjadrili.

24. Dovolací súd konštatuje, že v predmetnej veci rozsudok odvolacieho súdu č. k. 25 Co 155/2018 - 705 zo dňa 14. novembra 2018 bol žalovanému nesprávne doručovaný prostredníctvom advokátskej kancelárie Cimmermann, s.r.o., so sídlom Zlaté Moravce, keďže bolo zistené, že advokátska kancelária Cimmermann, s.r.o. súdu ešte dňa 9.04.2018 (č. l. 668) oznámila ukončenie právneho zastúpenia žalovaného (§ 92 ods. 3 CSP). Najvyšší súd SR preto po predložení dovolania vrátil súdu prvej inštancie spis ako predčasne predložený s tým, že súd mal doručiť rozsudok odvolacieho súdu Advokátskej kancelárii VIS LEGAL, s.r.o., podľa plnomocenstva z č. l. 890 spisu. Následne žalovaný podal dovolanie zo dňa 23.09.2022, pričom najvyšší súd na predchádzajúce podané dovolanie neprihliadol. Rozhodoval o podanom dovolaní zo dňa 23.09.2022.

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP) zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

26. Žalovaný smeroval dovolanie s poukazom na § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

27. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

28. Žalovaný prípustnosť tohto podaného dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, to že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie ohľadom právnej otázky s poukazom na ustanovenie § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka, či stačí, aby bola v čase namietania odporovateľného právneho úkonu vymáhateľná pohľadávka splatnou, t. j. môže byť vymáhaná súdnou cestou, alebo musí byť aj exekvovateľná, t. j. jej existencia a oprávnenosť bola konštatovaná právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím. V tejto súvislosti poukazyval na rozhodnutie publikované pod R 44/2001, v zmysle ktorého zodpovedá zákonnému pojmu „vymáhateľná pohľadávka“, taká pohľadávka, ktorú možno v základnom konaní i pred súdom úspešne vymáhať. Podľa dovolateľa okamih vzniku vymáhateľnej pohľadávky je kľúčový vo svojich dôsledkoch, nakoľko neúčinnosť právneho úkonu sa voči veriteľovi prejaví tak, že na uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky možno vykonať exekúciu napríklad predajom veci tak, ako keby sa majetok nachádzal stále u dlžníka.

29. Podľa názoru žalovaného ak by pre vymáhateľnosť pohľadávky nebolo potrebné vykonateľné rozhodnutie, došlo by ku šikanóznym prejavom žalobcov, a k zneužívaniu práva, kedy ako je tomu aj v tomto prípade, stačilo by de facto žalobcovi vysloviť, že disponuje údajnou pohľadávkou, ktorá zakladá odporovateľnosť napádaného právneho úkonu predaja domu a vlastníť domu by nemohol s domom disponovať, t. j. využiť jednu z integrálnych obsahových častí vlastníckeho práva.

30. Pre právny názor v zmysle ktorého má byť vymáhateľnou pohľadávkou pohľadávka, ktorú je možné exekvovať, resp. pohľadávka priznaná právoplatným súdnym rozhodnutím, vyslovil dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach a to najmä v uznesení NS SR sp. zn. 3 Cdo 61/2008, 5 Cdo 188/2010, 6 Cdo 253/2012, 5 Cdo 109/2018. Na uvedený rozkol v rozhodovaní najvyššieho súdu nadviazal aj Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. PL ÚS 39/2015 - 11. Ústavný súd tu konštatoval, že pojem vymáhateľná pohľadávka, možno vykladať aj ústavno-konformne a de facto sa stotožnil s Okresným súdom Žilina v názore, že uvedený pojem vymáhateľná pohľadávka sa má stotožniť s pojmom vykonateľná pohľadávka. V tomto smere najmä zdôrazňoval použiteľnosť procesného inštitútu prerušenia konania, pričom uvedený názor odporuje aj názoru JUDr. Imricha Feketeho, CSc., ktorý vyslovil, že veriteľ sa môže v

dôsledku účinkov právoplatným súdnym rozhodnutím určenej odporovateľnosti domáhať v nariadení exekúcie postihnutím toho, čo odporovaným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku voči osobe, v prospech ktorej bol urobený právny úkon len na uspokojenie svojej pohľadávky priznanej exekutívnym titulom, navyiac v rozsahu, v akom bola vymáhateľná v okamihu rozhodnutia súdu o odporovacej žalobe.

31. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov. Ide teda o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu). Najvyšší súd v rozhodnutiach sp. zn. 8 Cdo 78/2017 a sp. zn. 3 Cdo 196/2018 už uviedol, že ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je povinný označiť rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery). Podobne v rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 141/2017 uviedol, že ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z uvedeného ustanovenia, neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré o danej právnej otázke zaujali rozdielne právne závery, nemôže dovolací súd uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Skutočnosť, že dovolateľ vyvodzujúci prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP neuvedie rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sú rozdielne, považuje najvyšší súd za absenciu náležitostí dovolania v zmysle § 431 až § 435 CSP (porovnaj 1 Cdo 206/2016, 8 Cdo 141/2017, 8 Cdo 50/2017).

31.1. Najvyšší súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ. Otázke definície pojmu vymáhateľnej pohľadávky v zmysle § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka sa venuje rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR č. 1 VCdo/1/2022 zo dňa 17. mája 2022. Z tohto dôvodu je možné konštatovať, že došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to práve prostredníctvom tohto rozhodnutia Veľkého senátu.

32. Veľký senát v tomto rozhodnutí poukázal na to, že, „v otázke výkladu zákonného pojmu „vymáhateľná pohľadávka“, dochádza k názorovému rozporu a to, či sa ňou má rozumieť žalovateľná pohľadávka (reprezentovaný rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 102/99, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ročník 2001 pod č. 44 alebo vykonateľná pohľadávka, ktorý preferuje vec prejednávajúci senát 6 C v súlade s predchádzajúcim rozhodnutím o mimoriadnom dovolaní v tejto veci sp. zn. 6 MCdo 18/2011.

33. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 102/99, ktoré položilo základ ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu jeho uverejnením v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (R 44/2001) bolo vyslovené, že zákonnému pojmu vymáhateľná pohľadávka zodpovedá taká pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať pred súdom v základnom konaní. V odôvodnení rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že k tomuto záveru dospel systémovým prístupom k interpretácii použitého slova „vymáhateľný“, jednak z hľadiska sémantického a historického rozboru, ale aj z hľadiska účelového významu textu tejto právnej normy. Vymáhateľný je, podľa Slovníka slovenského jazyka vydaného vo vydavateľstve SAV Bratislava v roku 1965 alebo podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka vydaného vo vydavateľstve Veda v roku 1989, taký, „ktorý možno na základe právneho nároku žiadať, získať, vydobýť a pod.“, teda „čo možno vymáhať“; naproti tomu vykonateľný je podľa prvého z uvedených slovníkov taký, „ktorý môže byť uskutočnený, vykonaný“, pričom sa tu výslovne odkazuje na slovné spojenia „konateľná listina, vykonateľné rozhodnutie, vykonateľný rozsudok“. To, že zákonodarca použil termín „vymáhateľná pohľadávka“ celkom vedome, svedčí aj dikcia druhej vety ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka (kde stanovuje, že: „Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený“), potom rovnaká dikcia sa objavuje aj v ustanovení § 350 ods. 1, 2, či v ustanovení § 845 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kde by nemalo byť sporné, že tam uvedené pohľadávky nemožno vymáhať pred súdom v základnom konaní a nie až v konaní o výkon rozhodnutia (kde by to možné bolo) a nakoniec takúto dikciu obsahuje celý rad ustanovení Obchodného zákonníka

(§ 584 ods. 2 „...vymáhať nárok na plnenie záväzku...“, § 586 „...splnenie týchto záväzkov vymáhať...“ a § 599), či zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov v ustanovení § 15 ods. 1 hovorí o „vymáhateľnej pohľadávke“, ale ustanovenie § 23 ods. 3 už o „vykonateľnej pohľadávke“. Všeobecne je uznávané, že ak zákon použije rôzne výrazy, myslí tým rôzne predmety, vzťahy, či situácie.

34. Zhodný názor prezentoval najvyšší súd v rozhodnutiach sp. zn. 2 Obdo 69/2012 zo dňa 30.10.2013, 2 Cdo 180/2013 zo dňa 30.10.2014 ako aj 4 Cdo 198/2010 zo dňa 01.07.2012. V tomto ostatnom rozhodnutí vyslovil, že pokiaľ mal veriteľ preukázateľne voči dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku, ktorú si aj v súdnom konaní riadne uplatnil, táto mu však nebola právoplatne v takomto konaní priznaná len z dôvodu (medzitým) zániku dlžníka v dôsledku zamietnutia návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka, nestratil tým veriteľ aktívnu legitímáciu v konaní o neúčinnosť právneho úkonu.

35. V uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 253/2012 zo 17. decembra 2013 bol pojem vymáhateľná pohľadávka interpretovaný ako vykonateľná pohľadávka. Na zdôvodnenie svojho názoru dovolací súd uviedol, že z účelu a zmyslu odporovacej žaloby vyplýva, že vymáhateľnou pohľadávkou v zmysle ustanovenia § 42a ods. 1 Obč. zákonníka sa rozumie taká pohľadávka, ktorej splnenie možno vynútiť exekúciou, t. j. pohľadávka, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, podľa ktorého možno nariadiť exekúciu. Ak slúži odporovacia žaloba k uspokojeniu pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní, nezodpovedalo by tomuto jej účelu, keby pohľadávka veriteľa nebola priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, a keby išlo len o pohľadávku „dospelú“ či splatnú, teda žalovateľnú. Poukázal aj na zhodnosť právnej úpravy odporovateľnosti právneho úkonu v Slovenskej republike s právnou úpravou tohto inštitútu v Českej republike do 31.12.2013 a na rovnaké závery českej judikatury (rozhodnutia uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky pod R 12/1998, R 12/2003 a R 5/2007). Uvedenú argumentáciu podporil aj historickým výkladom vychádzajúcim z predchádzajúcej právnej úpravy inštitútu odporovateľnosti právnych úkonov. Poukázal na to, že tzv. stredný Občiansky zákonník - zákon č. 141/1950 Zb. - v § 51 ustanovoval, že ak si veriteľ vyhradí pred tým, než sa jeho pohľadávka stane vymáhateľnou, uplatniť odpor tým, že urobí oznámenie prostredníctvom súdu alebo notára tomu, proti komu sa má odpor uplatniť, nebeží potom lehota na odpor ďalej, dokiaľ sa veriteľova pohľadávka nestane vymáhateľnou. Z toho je zrejmé, že za vymáhateľnú pohľadávkou sa nepovažovala pohľadávka „žalovateľná“, resp. „zročná“, ale pohľadávka priznaná autoritatívnym rozhodnutím (použitá formulácia „sa stane vymáhateľnou“), teda vykonateľná. Z hľadiska histórie inštitútu odporovateľnosti možno poukázať aj na výslovný termín „vykonateľná“ pohľadávka použitý v § 9 čl. III zákona z 27. marca 1931 č. 64 Sb. z. a n., ktorým sa vydávajú poriadky konkurzný, vyrovnací a odporovací (bez uvádzacích ustanovení).

36. Rozhodnutia najvyššieho súdu 3 Cdo 61/2008 zo dňa 30.07.2009, 5 Cdo 188/2010 zo dňa 23.11.2011, 5 Cdo 109/2018 z 28.3.2019 síce uviedli zhodný výklad pojmu vymáhateľná pohľadávka, ale išlo iba o obiter dictum, pretože táto otázka nebola pre rozhodnutie v týchto veciach rozhodujúca.

37. Veľký senát predovšetkým zdôraznil, že k zmene judikatury najvyššieho súdu sa musí pristupovať len vtedy, ak sa tým nezasahuje do princípu právnej istoty, v nevyhnutnej miere a ak sú pre zmenu dané predpoklady. Zmena judikatury je nevyhnutná aj v prípade, ak treba zmeniť nesprávny právny názor. V danej veci však o takýto prípad nejde. Dôsledkom takejto interpretácie je potom záver vyslovený v druhej vete tohto uznesenia veľkého senátu, teda, že vymáhateľná pohľadávka v zmysle ustanovenia § 42a odsek 1 Občianskeho zákonníka je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní.

38. Na základe vyššie uvedeného uzavrel, že ak odvolací súd interpretoval pojem vymáhateľná pohľadávka ako vykonateľná pohľadávka, odklonil sa v tejto otázke od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolanie dovolateľa v tejto otázke možno považovať za prípustné a keďže rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, je ním podané dovolanie zároveň aj dôvodné. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky neostalo preto iné, než vyššie uvedený rozsudok

odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 a § 450 CSP). V novom rozhodnutí vo veci rozhodne tento súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).“

39. Vec prejednávajúci senát, súc viazaný právnymi závermi vysloveným veľkým senátom v uznesení zo dňa 17.05.2022 sp. zn. 1 VCdo 1/2022, vychádzajúc z ustanovenia § 48 ods. 3, veta prvá CSP, dospel v preskúmanom prípade k záveru, že pokiaľ súd prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom založil svoje rozhodnutie na právnom názore, podľa ktorého zákonnému pojmu vymáhateľná pohľadávka zodpovedá taká pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať pred súdom v základnom konaní, čo zodpovedá, respektíve korešponduje s vysloveným právnym názorom uvedeným vo vyššie uvedenom rozhodnutí Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 1 VCdo 1/2022, z tohto dôvodu je teda možné konštatovať, že súdy vo svojich rozhodnutiach vec správne právne posúdili a dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

40. Na základe vyššie uvedeného dovolateľom označené rozhodnutia najvyššieho súdu nepredstavujú v okolnostiach posudzovanej veci rozdielne rozhodnutia s poukazom na § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

41. Na základe uvedeného dovolanie žalovaného potom najvyšší súd ako súd dovolací podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol.

42. Pokiaľ ide o návrh žalovaného na odklad právoplatnosti rozhodnutia, dovolací súd takémuto nevyhovel, nakoľko na to nebol dôvod s poukazom na § 444 ods. 2 CSP.

43. Žalobca 1/ bol v konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP), preto mu vznikol aj nárok na náhradu trov dovolacieho konania, o ktorom dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP.

44. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.